

F. Imre

Ebben az autóban a sofőr mellett ülő férfi az apám. Nem tudom, hogy hol, talán Budapesten készült a fénykép. Apai nagyapámnak, F. Simonnak három fia volt. A legidősebb volt az apám, Imre. A középső volt Laci, és aztán Pista. Mind a három fiú Budapesten élt. Apám 1900-ban született Budapesten, és őt már gimnáziumba járatják, ami óriási dolog volt. De nem érettségizett le, mert rendkívül nagy magyar volt, és 1917-ben a hetedik gimnáziumból kiment a frontra mint önkéntes. Nem volt kötelező neki, nem is hívták be. Önként jelentkezett a frontra a hazáért harcolni, és emiatt otthagyta az iskolát, soha nem érettségizett le. Szerencsétlen. Ezzel a döntéssel teljesen tönkretette az életét. Az olasz fronton harcolt, fogságba esett, valamikor 1920-ban jött haza, és kitüntetéset kapott. Akkor már érettségiről szó nem volt, egyetemről nem is álmodtak. Aztán jött a numerus clausus [lásd: numerus clausus Magyarországon], ha akart volna tanulni, akkor sem tudott volna, és senki nem tudta volna megfizetni, hogy Párizsba menjen vagy Peruggiába, ahol rengeteg magyar zsidó egyetemi hallgató volt, akiknek nem volt módjuk Magyarországon tanulni. Miután anyám és a nagyanyám 1920-ban átszökött a határon, először a Kecskeméti utcában laktak, a születésem után pedig Árpádföldre költöztünk. Az apám bejárt a városba dolgozni, és én mindig mentem ki a HÉV-hez. Akkor anyám a háztartást vezette, mert általában a férfi volt a kenyérkereső. Jól, rosszul, de eltartotta a családját. Amire én emlékszem, az már az, hogy apám az EST Lapok kiadóhivatalában dolgozott Kaposvárott, a terjesztéssel volt elfoglalva. A család is volt egy bizonyos ideig ott, aztán Pestre kerültünk. Az EST egy liberális polgári újság volt, nem tudom, miért, de megszűnt [lásd: Az EST-konzern lapjai], apám elvesztette az állását. Akkor először könyvügynök volt. Járt házról házra, és próbált könyveket eladni. Próbált pincérkedni, de ez azért volt problematikus, mert szemüveges volt, és a pincérek nem lehettek szemüvegesek, mert ha a konyhába visszamegy az étteremből, akkor bepárásodik a szemüvege. Nem nagyon szerették. De volt pincér a Margit-szigeten a Kaszinóban és egy rövid ideig a Grand Hotelben. Apám munkaszolgálatos volt. Először Erdélyben, Déván vasutat épített, onnan leszerelt 1940-ben vagy 1941-ben [A Hunyad vm.-ben lévő Déva a trianoni békekötést követően Romániához került, és lévén Dél-Erdélyben, a második bécsi döntés nem érintette. Apja valószínűleg a Déda-szeretfalvi vasútépítésre került 1941-ben munkaszolgálatosként. -- A szerk.]. Amikor visszajött, valahol még pincérkedett, és ez a könyvügynökség is akkor volt. Voltak, akik vettek, voltak, akik nem. Néhány hétig, néhány hónapig otthon volt, és akkor újra jött a behívója.

SAS-behívót kapott. A zsidók közt azt mondták, hogy Siess Adolfnak Segíteni. Sürgősségi behívó, és azon mindenfélék voltak írva, hogy amennyiben elmulasztja, akkor kiheréljük, felkoncoljuk, felnégyeljük. Jelentkezett. Ma már mindenki tudja, hogy ezek mögött volt egy ilyen ördögi machináció, hogy a férfiakat leválasszák a nőkről, gyerekekről. Amikor a deportálások elindultak, ott, azokban a falvakban, városokban fiatal zsidó férfi nem volt. Nem mintha ellenálltak volna, eszükbe sem volt, elhitték a maszlagot, de nem volt senki, aki felvilágosította volna őket. Utána, mikor Budapestre került, azt hiszem, egyszer kapott még kimenőt, hazajött, aztán visszament végleg. Nagyon keveset mesélt közben. Dolgozunk. Jól vagyunk. Ennyi 1944-ben. Apám nyugodtan maradhatott volna velünk a védett házban, de eszébe nem jutott, mert a parancs szerint ő munkaszolgálatos a Magyar Királyi Honvédség keretén belül. Sokan voltak így. Később, a Szálasi alatt [lásd: Szálasi Ferenc] állítólag az apám azt mondta, megpróbálna elszökni, de nem tud, mert nincs rendes cipője, bakancsa, így az első nyilas rögtön felkoncolná, ha meglátja, hogy kapcarongyokba csavart lábbal megy. Utolsó lapján, amiben lényegében elbúcsúzott, azt írja anyámnak: 'Ha Isten megtart titeket, nevelj a fiamból egy istenfélő, becsületes embert. Síríg hú aputok.' Körülbelül ez volt a szöveg. Senki nem mondta meg, hogy mire megy ki a játék. Horthy meg a magyar vezetőség rég tudott Auschwitzról. A csendőri jelentések azt írják, hogy jelentem, hogy letartóztattunk egy 1939-ben született személyt -- egy ötéves gyereket --, de voltak hetven évesek is, akiknél ugyanaz a standard szöveg, hogy átadtuk a németeknek németországi munkára. Milyen munkavégzésre? Ez nem tűnt fel senkinek?! Rettenetesen vártam, hogy visszajöjjön az apám. Nem jött vissza, aztán találkoztam valakivel, aki ismerte. Mert amikor az ember látott ilyen embereket az utcán, odament és kérdezősködött. És az egyik mondta, hogy az apád meghalt Engerauban. 1944. november 28-án vagonírozták be őket, és átadták az osztrákoknak. Ott tankcsapdát építettek, végül aztán az osztrák népfelkelők kivitték őket a temetőbe, megásatták velük a sírjukat, és belegépfegyverezték őket.